

EURÓPSKA
KOMISIA

V Bruseli 20. 7. 2021
SWD(2021) 715 final

PRACOVNÝ DOKUMENT ÚTVAROV KOMISIE

Správa o právnom štáte 2021

Kapitola o situácii v oblasti právneho štátu v Írsku

Spríevodný dokument

K OZNÁMENIU KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU, RADE, EURÓPSKEMU HOSPODÁRSKEMU A SOCIÁLNEMU VÝBORU A VÝBORU REGIÓNOV

Správa o právnom štáte 2021 Situácia v oblasti právneho štátu v Európskej únii

{COM(2021) 700 final} - {SWD(2021) 701 final} - {SWD(2021) 702 final} -
{SWD(2021) 703 final} - {SWD(2021) 704 final} - {SWD(2021) 705 final} -
{SWD(2021) 706 final} - {SWD(2021) 707 final} - {SWD(2021) 708 final} -
{SWD(2021) 709 final} - {SWD(2021) 710 final} - {SWD(2021) 711 final} -
{SWD(2021) 712 final} - {SWD(2021) 713 final} - {SWD(2021) 714 final} -
{SWD(2021) 716 final} - {SWD(2021) 717 final} - {SWD(2021) 718 final} -
{SWD(2021) 719 final} - {SWD(2021) 720 final} - {SWD(2021) 721 final} -
{SWD(2021) 722 final} - {SWD(2021) 723 final} - {SWD(2021) 724 final} -
{SWD(2021) 725 final} - {SWD(2021) 726 final} - {SWD(2021) 727 final}

ZHRNUTIE

Írsky justičný systém, ktorý sa vyznačuje vysokou úrovňou vnímanej nezávislosti, prechádza dôležitým vývojom. Cieľom nového návrhu zákona je reforma systému vymenúvania a povyšovania sudcov, pričom sa majú zmierniť niektoré predchádzajúce obavy. Reformou by sa však aj naďalej vláde ponechala voľná úvaha, keďže neexistuje poradie kandidátov a vláda nie je týmto zoznamom viazaná, hoci jej rozhodnutia musia byť zverejnené. Je dôležité, aby sa touto reformou zaručila nezávislosť súdnictva pri zohľadnení európskych noriem. Zavádza sa disciplinárny režim s cieľom zlepšiť zodpovednosť sudcov a Výbor pre správanie sudcov pripravuje návrh usmernení o správaní a etike a o postupe podávania sťažností. V súlade s ústavou zostáva konečné rozhodnutie o odvolaní sudcov, ktoré sa predpokladá iba v prípade pochybenia alebo nespôsobilosti, výsadou parlamentu, čo by mohlo vyvolať obavy v súvislosti s politizáciou postupu. Nedávno vytvorená Súdna rada pokračovala vo svojej práci na niekoľkých usmerneniach. Prebiehajú úvahy o obmedzení nákladov na právne služby a zlepšovaní schém právnej pomoci, ktoré by mohli zlepšiť prístup k spravodlivosti. Prijímajú sa opatrenia na riešenie problémov súvisiacich s digitalizáciou, nízkym počtom sudcov na obyvateľa a dĺžkou konania.

Írsko rozsiahle preskúmava svoje štruktúry boja proti korupcii a podvodom, ako aj svoje stratégie na predchádzanie hospodárskym trestným činom a korupcii, ich vyšetrovanie a rozhodovanie o nich. Vláda sa zaviazala zaviesť nové štruktúry boja proti korupcii a podvodom, nové právne predpisy, ktoré zabezpečia predbežné pojednávania, a novelizovať zákon o trestnom súdnictve (trestných činoch korupcie) z roku 2018. Kľúčové problémy v schopnosti Írska odrádzať od korupcie a trestať ju pretrvávajú z dôvodu obmedzených zdrojov a fragmentácie inštitúcií. Opatrenia na predchádzanie korupcii a podporu integrity sú zavedené, no stále pretrvávajú problémy v súvislosti s presadzovaním práva, najmä pokiaľ ide o majetkové priznanie, lobizmus a jav otáčavých dverí. Boli vznesené obavy, že Komisia pre štandardy vo verejnej funkcii, ako dozorný orgán riadiaci zverejňovanie záujmov a režimy daňového vyrovnania verejných funkcionárov, nemusí mať dostatočné zdroje. Na prešetrenie tejto otázky sa plánuje preskúmanie kapacity.

Očakáva sa, že orgán na reguláciu vysielania (Írská rada pre vysielanie) prejde v rámci nového návrhu zákona o bezpečnosti online a regulácii médií rozsiahlou reorganizáciou zameranou na transpozíciu revidovanej smernice o audiovizuálnych mediálnych službách. Nový návrh zákona by mal byť prijatý do konca roku 2021. Nedávny vývoj zameraný na zvýšenie transparentnosti v tomto odvetví zahŕňa sprístupnenie databázy vlastníctva médií, ktorá by sa mala pravidelne aktualizovať. Očakáva sa, že zmeny zákona o ohováraní, ktoré sa majú prijať v nasledujúcich mesiacoch, budú mať pozitívny vplyv na činnosť novinárov. Vláda zriadila poradnú komisiu pre budúcnosť médií s cieľom začať dialóg o nových politických opatreniach a možných dlhodobých opatreniach na podporu tohto sektora.

Pokiaľ ide o systém bŕzd a protiváh, na legislatívne riešenie pandémie COVID-19 sa naďalej používal riadny legislatívny postup, boli však vznesené obavy v súvislosti s obmedzeným parlamentným dohľadom nad ministerskými opatreniami. Napriek tomu, že Írsko má dobre prepracovaný legislatívny postup, v poslednom čase sa výrazne využívajú možnosti skrátenia rokovaní v parlamente. Írská komisia pre ľudské práva a rovnosť naďalej účinne pracuje a v júni 2021 bola opätovne akreditovaná. Írsko má živú a rozmanitú občiansku spoločnosť, ale obmedzenia financovania pre MVO naďalej vyvolávajú určité obavy. Existujú plány na riešenie týchto obáv v kontexte prebiehajúcej volebnej reformy.

I. JUSTIČNÝ SYSTÉM

Írsko je jurisdikcia systému common law, ktorej súdnicstvo sa delí na občianskoprávny a trestnoprávny odbor. Systém súdov sa skladá z konečného odvolacieho súdu (najvyšší súd), odvolacieho súdu a súdov prvého stupňa, medzi ktoré patrí vrchný súd s plnou jurisdikciou vo všetkých trestných a občianskych veciach a sudy s obmedzenou jurisdikciou: obvodný súd a okresný súd organizované na zemepisnej úrovni. Špeciálne trestné sudy¹ sú sudy bez poroty a pojednávajú v trestných veciach týkajúcich sa polovojenských skupín, podvratnej činnosti a organizovaných trestných činností. Ďalej niekoľko špecializovaných súdov² pôsobí v rôznych oblastiach vrátane vzťahov na pracovisku³. Súdna rada bola vytvorená v roku 2019⁴. Vymenovanie sudcov vykonáva prezident Írska na základe odporúčania vlády. Poradná rada pre vymenúvanie sudcov má za úlohu výber vhodných kandidátov na vymenovanie. Prokuratúra nie je súčasťou súdnej zložky moci. Generálny prokurátor je právnym poradcom vlády. Právnická profesia má dva typy právnikov – právnych zástupcov, ktorých zastupuje Združenie právnych zástupcov, a obhajcov (barristers), ktorých zastupuje prevažne Írska advokátska komora. Regulačný úrad pre právne služby, nezávislý orgán založený v roku 2016, je írsky národný štatutárny regulačný orgán pre obidve odvetvia právnickej profesie.

¹ Zákon o trestných činoch proti štátu z roku 1939 ustanovuje vytvorenie špeciálnych trestných súdov. Špeciálny trestný súd, teraz známy ako špeciálny trestný súd č. 1, funguje od roku 1972. Bol vytvorený špeciálny trestný súd č. 2, ktorý funguje od roku 2016. Špeciálny trestný súd zasadá s tromi sudcami a bez poroty. Vláda vymenúva na špeciálne trestné sudy panel sudcov vrchného súdu, obvodného súdu a okresného súdu. V súčasnosti je v paneli devätnásť sudcov. Prípady zahŕňajúce terorizmus a organizované trestné činy sa automaticky predkladajú na špeciálny trestný súd na pojednávanie. Ostatné trestné činy sa predkladajú alebo odosielajú na pojednávania v prípade, ak riaditeľ prokuratúry potvrdí, že bežné sudy nepostačujú na zabezpečenie účinného výkonu spravodlivosti a zachovania verejného pokoja a poriadku. Proti odsúdeniu alebo rozsudku špeciálnych trestných súdov sa možno odvolať na odvolacom súde.

² Vráťane pracovného súdu, ktorý má výhradnú odvolaciu právomoc vo všetkých sporoch podľa ustanovení o zamestnaneckých právach. Hoci pracovný súd nie je všeobecným súdom, pri výkone tejto jurisdikcie sa pracovný súd zúčastňuje na výkone spravodlivosti. Súd vykonáva jurisdikciu aj podľa zákonov o priemyselných vzťahoch z rokov 1946 – 2015. Pri výkone tejto jurisdikcie pôsobí ako tribunál pre priemyselné vzťahy, vypočuje obe strany vo veci a potom vydá odporúčanie, v ktorom uvedie svoje stanovisko k sporu a podmienky, za ktorých by mal byť urovnaný. Odporúčania súdu týkajúce sa vyšetrovania sporov podľa zákonov o priemyselných vzťahoch z rokov 1946 – 2015 nie sú pre dotknutú stranu záväzná. Právne záväzná sú rozhodnutia súdu podľa ustanovení o zamestnaneckých právach.

³ V apríli 2021 vydal Najvyšší súd Írska rozsudok (Zalewski proti rozhodujúcemu úradníkovi a komisii pre vzťahy na pracovisku) o ústavnosti komisie pre vzťahy na pracovisku, kde väčšinu sporov posudzuje rozhodujúci úradník, pričom sa zohľadňuje aj úloha pracovného súdu, ktorý je tribunálom. Väčšina zastávala názor, že výkon právomocí rozhodujúcich úradníkov podľa zákona o vzťahoch na pracovisku z roku 2015 bol výkonom spravodlivosti v zmysle článku 37 ústavy. Odmietlo sa tak spochybnenie platnosti určitých oddielov zákona z roku 2015 a zákona o neoprávnenom prepustení z roku 1977 v znení zmien. Najvyšší súd však takisto určil, že dva aspekty zákona z roku 2015 sú nezlučiteľné s ústavou: požiadavka, aby sa všetky pojednávania pred rozhodujúcim úradníkom konali inak ako verejne a absencia ustanovenia o vzatí pod prísahu, alebo akákoľvek možnosť trestu za predloženie falošných dôkazov. Najvyšší súd ďalej predložil niekoľko pripomienok týkajúcich sa potreby zvýšenej nezávislosti rozhodujúcich úradníkov za okolností, keď ich konanie predstavuje výkon spravodlivosti, aj keď obmedzeného charakteru, aby bol prípustný podľa článku 37 ústavy.

⁴ Správa o právnom štáte 2020, Kapitola o situácii v oblasti právneho štátu v Írsku, s. 2.

Nezávislosť

Vnímanie nezávislosti súdov a sudcov širokou verejnosťou a medzi podnikmi zostáva⁵ na vysokej úrovni. Úroveň nezávislosti súdov a sudcov vníma ako „pomernie dobrú“ alebo „veľmi dobrú“ 73 % širokej verejnosti a 77 % podnikov⁶. Vysoká úroveň vnímanej nezávislosti súdnictva je stabilná od roku 2016.

Nedávno vytvorená súdna rada pokračovala vo svojej práci na vydaní niekoľkých usmernení, a to aj prostredníctvom výskumu a navrhovania⁷. Začal sa moderný program vzdelávania a odbornej prípravy sudcov, ktorému pomáha vymenovanie sudcu vo výkone funkcie za riaditeľa vzdelávania sudcov. Skupina štátov Rady Európy proti korupcii (ďalej len „GRECO“) privítala vytvorenie súdnej rady v súlade s jej predchádzajúcimi odporúčaniami⁸. Súdna rada vykonáva výskum, ktorý jej pomáha pri navrhovaní usmernení týkajúcich sa trestov. Usmernenia pre prípady osobnej ujmy, ktorými sa stanovujú všeobecné usmernenia pre sumy, ktoré sa majú priznať alebo posúdiť pri nárokoch v prípade osobnej ujmy, prijala Rada v marci 2021 a nadobudli účinnosť v apríli 2021 po nadobudnutí účinnosti právnych predpisov. Pri zavádzaní takýchto usmernení by sa mala náležitá pozornosť venovať rešpektovaniu nezávislosti súdnictva⁹.

Nový návrh zákona o vymenúvaní a povyšovaní sudcov je v procese prípravy. Po uplynutí platnosti návrhu zákona o vymenúvaní sudcov z roku 2017 na konci predchádzajúceho volebného obdobia predložila nová vláda novú všeobecnú schému¹⁰ v decembri 2020¹¹. Očakáva sa, že návrh zákona bude v parlamente predložený v treťom štvrtroku 2021.

Zloženie predpokladanej Komisie pre vymenúvanie sudcov bolo zmenené. V novej všeobecnej schéme sa ustanovuje vytvorenie Komisie pre vymenúvanie sudcov zloženej z deviatich členov, ktorá by mala nahradiť súčasnú Poradnú radu pre vymenúvanie sudcov¹². Komisiu bude tvoriť predseda Najvyššieho súdu (ako predseda), dvaja sudcovia nominovaní súdnou radou (jeden právny zástupca a jeden obhajca vykonávajúci prax), jeden predseda súdu (predseda súdu, pre ktorý má komisia odporučiť osoby na vymenovanie) a štyria laici (troch z nich vyberie v rámci verejného výberového konania Služba pre vymenúvanie do verejných funkcií a jedného z nich nominuje Írska komisia pre ľudské práva a rovnosť)¹³. Generálny

⁵ Správa o právnom štáte 2020, Kapitola o situácii v oblasti právneho štátu v Írsku, s. 3.

⁶ Porovnávací prehľad EÚ v oblasti justície za rok 2021, obrázky č. 48 a 50. Úroveň vnímanej nezávislosti súdnictva sa kategorizuje takto: veľmi nízka (menej ako 30 % respondentov vníma nezávislosť súdnictva ako pomernie dobrú a veľmi dobrú); nízka (30 – 39 %), priemerná (40 – 59 %), vysoká (60 – 75 %), veľmi vysoká (viac ako 75 %).

⁷ Správa o právnom štáte 2020, Kapitola o situácii v oblasti právneho štátu v Írsku, s. 4 – 5.

⁸ GRECO, štvrté kolo hodnotenia – hodnotiacia správa, bod 124; GRECO, štvrté kolo hodnotenia – druhá predbežná správa o plnení odporúčaní, body 25 – 28.

⁹ V normách Rady Európy sa vyžaduje dodržiavanie nezávislosti súdnictva nielen od vplyvov mimo súdnictva, ale aj vnútri neho. Napríklad podľa Benátskej komisie je postup prijímania usmernení Najvyšším súdom alebo iným najvyšším súdom záväzných pre nižšie súdy problematický, pokiaľ ide o vnútornú nezávislosť [stanovisko Benátskej komisie, CDL-AD(2010)004-e, bod 70].

¹⁰ Pred dokončením návrhu zákona sa môže zverejniť „všeobecná schéma“ návrhu zákona, ktorá sa často nazýva hlavy návrhu zákona (heads of the Bill).

¹¹ Ministerstvo spravodlivosti (2020), Všeobecná schéma návrhu zákona o Komisii pre vymenúvanie sudcov z roku 2020.

¹² Správa o právnom štáte 2020, Kapitola o situácii v oblasti právneho štátu v Írsku, s. 3. Radu pre vymenúvanie sudcov tvoria piati predsedovia súdov, generálny prokurátor, po jednom zástupcovi zo Združenia právnych zástupcov a z Írskej advokátskej komory a traja laici vymenovaní ministrom spravodlivosti.

¹³ Združenie právnych zástupcov a Írska advokátska komora vyzvali na začlenenie zástupcov právnych zástupcov a obhajcov do komisie. Združenie právnych zástupcov (2021), príspevok pre spoločný

prokurátor bude v komisii sedieť *ex-officio* bez hlasovacieho práva. Zloženie zamýšľanej komisie nestanovuje jasnú väčšinu sudcov zvolených ich kolegami¹⁴, aj keď zohľadňuje určité obavy vznesené v súvislosti s predchádzajúcimi plánmi na laickú väčšinu a laického predsedu¹⁵. Členstvo generálneho prokurátora, aj keď nemá hlasovacie právo, ktorý je zároveň hlavným právnym poradcom vlády a zasadá na stretnutiach kabinetu¹⁶, by mohlo vyvolať obavy vlády v súvislosti s nezávislosťou komisie¹⁷, ako uvádza Komisia pre ľudské práva a rovnosť¹⁸ a Združenie právnych zástupcov¹⁹. Vo všeobecnej schéme sa ďalej stanovuje, že Poradný výbor pre vymenúvanie najvyšších sudcov bude odporúčať osoby na vymenovanie za predsedu Najvyššieho súdu, predsedu odvolacieho súdu a predsedu vrchného súdu. Tento výbor bude tvoriť predseda najvyššieho súdu, jeden laik a generálny prokurátor. Generálny prokurátor by mal preto významnú úlohu pri vymenúvaní najvyšších funkcií v rámci súdnictva, čo by mohlo vyvolať aj obavy týkajúce sa nezávislosti. Je dôležité, aby konečná reforma zaručila nezávislosť súdnictva v súlade s právom EÚ a s prihliadnutím na európske normy²⁰ a aby sa uskutočnila po úplnej konzultácii s príslušnými zainteresovanými stranami²¹ a Benátskou komisiou. Podľa odporúčaní Rady Európy by takýto nezávislý menovací orgán mal predovšetkým z veľkej časti pozostávať zo sudcov a mal by byť oprávnený vydávať odporúčania alebo vyjadrovať stanoviská, ktorými sa príslušný menovací orgán v praxi riadi²².

Plánovaný postup vymenúvania a povyšovania sudcov vyvoláva obavy. V súčasnom systéme pri prvom vymenovaní sudcov Poradná rada pre vymenúvanie sudcov odporučí ministrom spravodlivosti najmenej siedmich kandidátov na každú neobsadenú funkciu²³. Kandidáti v užšom výbere sú na zozname zoradení podľa preferencií a vláda nemusí vybrať len zo zoznamu. Povýšenie sudcov vykonáva prezident Írska na základe odporúčania vlády a nepodlieha postupu vykonávanému radou pre vymenúvanie sudcov. Boli vyslovené obavy v súvislosti so širokou

parlamentný výbor pre spravodlivosť k všeobecnej schéme návrhu zákona o Komisii pre vymenúvanie sudcov z roku 2020. Rada Írskej advokátskej komory (2021), príspevok pre ministerstvo spravodlivosti k všeobecnej schéme Komisie pre vymenúvanie sudcov.

¹⁴ Benátska komisia, CDL-AD(2020)006, bod 19.

¹⁵ Správa o právnom štáte 2020, Kapitola o situácii v oblasti právneho štátu v Írsku, s. 3.

¹⁶ Generálny prokurátor má obmedzené zodpovednosti za stíhanie. Tieto zodpovednosti má väčšinou riaditeľ prokuratúry.

¹⁷ Benátska komisia, CDL-AD(2020)006, bod 21 – 22.

¹⁸ Írska komisia pre ľudské práva a rovnosť (2021), príspevok pre ministra spravodlivosti k všeobecnej schéme Komisie pre vymenúvanie sudcov, s. 14.

¹⁹ Združenie právnych zástupcov (2021), príspevok pre spoločný parlamentný výbor pre spravodlivosť k všeobecnej schéme návrhu zákona o Komisii pre vymenúvanie sudcov z roku 2020, s. 6. Írska advokátska komora usúdila, že pokiaľ sa generálny prokurátor sám uchádza o funkciu sudcu, mal by vo výbore sedieť náhradník. Rada Írskej advokátskej komory (2021), príspevok pre ministerstvo spravodlivosti k všeobecnej schéme Komisie pre vymenúvanie sudcov.

²⁰ Odporúčanie Výboru ministrov Rady Európy CM/Rec(2010)12, body 46 a 47. Súdny dvor Európskej únie v súvislosti s vymenúvaním sudcov vykonávaným výkonnou zložkou moci na žiadosť rady pre súdnictvo uviedol, že aby mohla takáto rada prispieť k zobjektívneniu tohto procesu, mala by byť dostatočne nezávislá od zákonodarnej a výkonnej moci a od úradu, ktorý má predložiť návrh na vymenovanie sudcu. Rozsudok Súdneho dvora z 19. novembra 2019, AK, spojené veci C-585/18, C-624/18 a C-625/18, body 137 a 138.

²¹ Stanovisko č. 10(2007) Poradného výboru európskych sudcov (CCJE) k upriameniu pozornosti Výboru ministrov Rady Európy na problematiku „Súdna rada v službách spoločnosti“ z 23. novembra 2007, bod 87; Stanovisko CCJE č. 23 (2020) Úloha združení sudcov pri podpore nezávislosti sudcov, bod 47.

²² Odporúčanie Výboru ministrov Rady Európy CM/Rec(2010)12, bod 47.

²³ Oddiel 16 zákona o súdoch a súdnych úradníkoch z roku 1995. Ak radu informuje menej ako sedem osôb o svojom želaní byť menovaný do funkcie súdneho úradníka alebo ak rada nemôže odporučiť ministrom najmenej sedem osôb, predloží rada ministrom meno každej osoby, ktorá si želá byť vymenovaná, a rada odporučí ministrom vymenovať také osoby, ktoré považuje za vhodné.

mierou voľnej úvahy ponechanej výkonnej moci v súčasnom systéme²⁴. Vo všeobecnej schéme sa stanovuje, že všetky vymenovania a povýšenia sudcov musia byť v súlade s plánovaným novým postupom, ktorý môže posilniť nezávislosť súdnictva. Podľa všeobecnej schémy by komisia predložila vláde päť kandidátov bez poradia²⁵, čím by sa v porovnaní so súčasným systémom zoznamu siedmich kandidátov lepšie obmedzila voľná úvaha vlády. V návrhu zákona z roku 2017 sa však stanovovalo ešte väčšie obmedzenie a navrhoval sa zoznam iba troch kandidátov zoradených v poradí. Počet kandidátov, ktorý sa ma predložiť, a neuvádzanie poradia predpokladané v novej všeobecnej schéme poskytuje vláde rozsiahlu voľnú úvahu v súvislosti s vymenovaním sudcov, čo vyvolalo kritiku²⁶. Táto voľná úvaha je ešte umocnená možnosťou vlády vybrať kandidáta, ktorý nie je na zozname vypracovanom komisiou, a to bez potreby uvedenia dôvodov²⁷. Vláda sa domnieva, že táto voľná úvaha sa požaduje v ústavných ustanoveniach, v ktorých sa uvádza, že sudcov vymenúva prezident²⁸. Je však dôležité, aby táto reforma zohľadňovala odporúčania Rady Európy súvisiace s potrebou, aby sa výkonná moc v praxi riadila odporúčaniami nezávislých orgánov²⁹.

Práca na zavedení disciplinárneho režimu pre sudcov stále prebieha, pričom parlament je naďalej zodpovedný za odvolávanie sudcov. Výbor pre správanie sudcov súdnej rady, ktorý bol vytvorený v roku 2020 s cieľom zaoberať sa sťažnosťami týkajúcimi sa pochybenia sudcov, pripravuje usmernenia o správaní sudcov, postupy neformálneho riešenia sťažností a týkajúce sa prípustnosti a fungovania režimu sťažností. Postup predkladania sťažností by mal byť pripravený na spustenie v lete v roku 2022³⁰. Napriek dosiahnutému pokroku v tejto záležitosti vyvolala súčasná absencia formálnych disciplinárnych konaní pre sudcov obavy³¹, a to aj zo strany

²⁴ Správa o právnom štáte 2020, Kapitola o situácii v oblasti právneho štátu v Írsku, s. 3. V ešte nezpracovanom odporúčaní skupiny GRECO sa kladol dôraz na potrebu preskúmať súčasný systém výberu, zamestnávania, povyšovania a presunu sudcov s cieľom vybrať na vymenovanie tých najkvalifikovanejších a najvhodnejších kandidátov transparentne a bez nadmerného vplyvu výkonnej moci. GRECO, štvrté kolo hodnotenia – hodnotiaci správa, bod 132; GRECO, štvrté kolo hodnotenia – druhá priebežná správa o plnení odporúčaní, bod 34.

²⁵ 8 odporúčaní v prípade dvoch neobsadených funkcií a 11 odporúčaní v prípade troch neobsadených funkcií.

²⁶ Rada Írskej advokátskej komory (2021), príspevok pre ministerstvo spravodlivosti k všeobecnej schéme Komisie pre vymenúvanie sudcov, s. 3 – 4. Írska komisia pre ľudské práva a rovnosť (2021), príspevok pre ministra spravodlivosti k všeobecnej schéme Komisie pre vymenúvanie sudcov: „komisia odporúča, že ak má mať [Komisia pre vymenúvanie sudcov] zmysluplnú úlohu pri zabezpečovaní nezávislého procesu, mal by sa výrazne znížiť počet kandidátov odporúčaných vláde“, s. 25. Komisia ďalej odporúča, aby sa v navrhovaných právnych predpisoch výslovne požadovalo oznamovanie všetkých neobsadených funkcií verejným a prístupným spôsobom (s. 21).

²⁷ V tejto súvislosti pozri rozsudok Súdneho dvora EÚ z 20. apríla 2021, vec C-896/19, Republika, ECLI:EU:C:2021:311, bod 71, v ktorom sa požiadavka na predsedu vlády Malty oznámiť dôvody pri predkladaní prezidentovi republiky menovanie uchádzača, ktorý nebol navrhnutý Výborom pre menovanie sudcov zriadeným podľa ústavy, považovala za relevantnú na posúdenie tejto právomoci predsedu vlády, pokiaľ pritom predseda vlády vykonáva túto právomoc iba úplne výnimočne a táto právomoc nevyvoláva oprávnené pochybnosti o nezávislosti vybraných uchádzačov.

²⁸ Írska ústava, článok 35 ods. 1: „Sudcov najvyššieho súdu, odvolacieho súdu, vrchného súdu a všetkých ostatných súdov vytvorených podľa článku 34 tejto ústavy menuje prezident“.

²⁹ V odporúčaní Výboru ministrov CM/Rec(2010)12 členským štátom o sudcoch: nezávislosť, efektívnosť a zodpovednosť sa v bode 47 uvádza: „V prípadoch, kde ústavné alebo iné právne predpisy stanovujú, že hlava štátu, vláda alebo legislatívna moc rozhodujú pri výbere a kariérom postupe sudcov, tieto musia rešpektovať odporúčania resp. stanoviská nezávislého a kompetentného orgánu, ktorý je z podstatnej časti vytvorený sudcami (bez toho, aby boli dotknuté pravidlá o súdnych radách uvedené v kapitole č. IV)“.

³⁰ Zákonná lehota na doručenie návrhu usmernení o správaní a etike sudcov vedeniu súdnej rady je 30. júna 2021 a lehota na prijatie týchto usmernení súdnou radou je 30. júna 2022.

³¹ Správa o právnom štáte 2020, Kapitola o situácii v oblasti právneho štátu v Írsku, s. 4. Ešte nezpracované odporúčanie skupiny GRECO sa týka potreby formálne ustanoviť kódex správania pre

občianskej spoločnosti³². Pripravované usmernenia a postupy by preto mohli viesť k zvýšeniu zodpovednosti sudcov; je dôležité, aby sa zachovala nezávislosť súdnictva v súlade s právom EÚ a pri zohľadnení odporúčaní Rady Európy³³. Parlament je naďalej zodpovedný za rozhodnutie o odvolaní sudcov z funkcie a v tomto ohľade si zachováva svoju mieru voľnej úvahy, čo by mohlo vyvolávať obavy o politizáciu procesu, aj keď sa tento proces nikdy neuplatnil³⁴.

Kvalita

Počet sudcov zostáva naďalej nízky a zdroje dostupné na odbornú prípravu sudcov sa zdajú byť obmedzené. Počet sudcov na obyvateľa zostáva najnižší v EÚ, čo by mohlo mať vplyv aj na efektívnosť írskoho justičného systému³⁵. Napriek tomu, že sa vláda zaviazala preskúmať počty a typy sudcov potrebné na zabezpečenie účinného výkonu spravodlivosti v priebehu nasledujúcich piatich rokov³⁶, bezprostrednejšie opatrenia by mohli vyriešiť obavy, ktoré vznikli aj zainteresované strany³⁷. Rozpočet justičného systému na obyvateľa sa v posledných rokoch neustále zvyšuje a patrí k najvyšším v EÚ, pričom rozpočet vyjadrený v percentách HDP stagnoval a zostal pod priemerom EÚ³⁸. Pokiaľ ide o odbornú justičnú prípravu³⁹, v roku 2020 bol vymenovaný riaditeľ pre vzdelávanie sudcov na čiastočný úväzok (ktorý je vo výkone funkcie). Program odbornej prípravy nebolo možné rozšíriť, aj keď sa nedávno dosiahol pokrok v zabezpečení administratívnej podpory potrebnej na uľahčenie rozvoja tohto programu⁴⁰. V roku 2021 sa uskutočnil prieskum potrieb v oblasti odbornej justičnej prípravy⁴¹.

Pokračujú úvahy o nákladoch súdneho sporu a systéme právnej pomoci⁴² a mohli by viesť k zlepšeniu prístupu k spravodlivosti. V októbri 2020 bol zverejnený prehľad výkonu spravodlivosti v občianskych veciach⁴³, ktorý obsahuje odporúčania s cieľom zlepšiť prístup k spravodlivosti v občianskych veciach, podporiť včasné riešenie sporov, znížiť náklady súdneho

sudcov a prepojiť takýto nástroj s mechanizmom zodpovednosti. GRECO, štvrté kolo hodnotenia, bod 146; GRECO, štvrté kolo hodnotenia – druhá priebežná správa o plnení odporúčaní, bod 44.

³² Príspevok Írskej rady pre občianske slobody k Správe o právnom štáte 2021 „EÚ 2020: dopyt po demokracii, Správy o krajine a trendoch v demokratických záznamoch organizácií občianskej slobody v celej Európskej únii – Írsko“, s. 5.

³³ Odporúčanie Výboru ministrov Rady Európy CM/Rec(2010)12, bod 69. Ešte nezpracované odporúčanie skupiny GRECO sa týka potreby formálne ustanoviť kódex správania pre sudcov a prepojiť takýto nástroj s mechanizmom zodpovednosti. GRECO, štvrté kolo hodnotenia, bod 146; GRECO, štvrté kolo hodnotenia – priebežná správa o plnení odporúčaní, bod 43.

³⁴ Správa o právnom štáte 2020, Kapitola o situácii v oblasti právneho štátu v Írsku, s. 3. Takisto rozsah súdneho preskúmania, ktoré je k dispozícii v prípadoch disciplinárnych sankcií alebo odvolania z funkcie, je obmedzený len na zákonnosť postupu, bez možnosti spochybniť jeho podstatu. Normy Rady Európy, v ktorých sa vyžaduje dodržiavanie nezávislosti súdnictva nielen od nenáležitých vplyvov mimo súdnictva, ale aj vnútri neho. Pozri aj poznámku pod čiarou č. 9.

³⁵ Porovnávací prehľad EÚ v oblasti justície za rok 2021, obrázok č. 32.

³⁶ Ministerstvo spravodlivosti (2021), Justičný plán 2021, opatrenie č. 80.

³⁷ Príspevok Rady Írskej advokátskej komory k Správe o právnom štáte 2021, s. 8.

³⁸ Porovnávací prehľad EÚ v oblasti justície za rok 2021, obrázok č. 30. Metodika porovnávacieho prehľadu v oblasti justície meria investície do justičného systému ako percentuálny podiel HDP.

³⁹ Skupina GRECO vo svojej druhej priebežnej správe v štvrtom kole hodnotenia usúdila, že odporúčanie o inštitucionalizácii a primeranom zabezpečení zdrojov špecializovanej úvodnej a ďalšej odbornej prípravy sudcov pri súčasnom rešpektovaní nezávislosti súdnictva stále nie je splnené.

⁴⁰ Príspevok Írska k Správe o právnom štáte 2021, s. 12.

⁴¹ Tamže.

⁴² Správa o právnom štáte 2020, Kapitola o situácii v oblasti právneho štátu v Írsku, s. 5 – 6.

⁴³ Správa skupiny na preskúmanie o výkone spravodlivosti v občianskych veciach, predseda: ctihodnosť Peter Kelly, bývalý predseda vrchného súdu.

sporu, vytvoriť responzívnejší a primeranejší systém a zaistiť lepšie výsledky pre účastníkov konaní. V prehľade sa odporúča vypracovanie nezáväzných usmernení o nákladoch na právne úkony⁴⁴. Vláda začala hodnotenie tohto návrhu vrátane hodnotenia, či by náklady na právne úkony mali byť stanovené záväzným spôsobom⁴⁵. Odporúčania v tejto záležitosti sa očakávajú do konca roku 2021. Vláda sa takisto zaviazala, že tento rok začne s preskúmaním schémy právnej pomoci pre občanov. Tieto iniciatívy by mohli pomôcť riešiť obavy, ktoré sa objavili v súvislosti s prístupom k spravodlivosti, a predovšetkým v súvislosti so systémom právnej pomoci pre občanov⁴⁶. Pokiaľ ide o právnu pomoc v trestnoprávných veciach, vláda plánuje previesť fungovanie schémy na Radu pre právnu pomoc⁴⁷. Aj keď sa schéma právnej pomoci v trestnoprávných veciach považuje za dobre fungujúcu, Írska advokátska komora vyslovila obavy nad nízkou úrovňou odmeny poskytovanej pre obhajcov v rámci tejto schémy⁴⁸. Posilnenie systémov právnej pomoci a obmedzenie nákladov na právne úkony sa javí ako dôležité na zlepšenie prístupu k spravodlivosti. Okrem toho by sa mohla ďalej zlepšiť podpora používania metód mimosúdneho urovnania sporov a stimuly na ich využívanie⁴⁹.

Regulačný úrad pre právne služby prijíma ďalšie opatrenia na riešenie problému pretrvávajúcich prekážok na trhu s právnymi službami. Úrad plánuje do konca roku 2021 zaviesť rámec pre právnické firmy (ktoré môžu zahŕňať spoločnosti, v ktorých sú partnermi obhajcovia, ako aj spoločnosti, v ktorých sú partnermi obhajca a právny zástupca). Úrad má takisto v úmysle znovu otvoriť tému multidisciplinárnych postupov (vrátane odborníkov pracujúcich v oblasti práva a iných profesií, ako sú architekti a účtovníci) v nadväznosti na zavedenie právnických firiem. V roku 2020 zverejnil úrad správu, v ktorej sa zvažovalo, či by sa mali profesie právneho zástupcu a obhajcu zjednotiť. V správe sa dospelo k záveru, že neexistuje žiadny dôkazný základ pre odporúčanie na zjednotenie profesií, ale zaviazalo sa, že táto otázka sa znovu otvorí, hneď ako dôjde k ustáleniu ostatných reforiem podľa zákona⁵⁰. Úrad zverejnil aj správu o vzdelávaní a odbornej príprave odborníkov pracujúcich v oblasti práva, v ktorej odporučil reformy s cieľom vymedziť kompetencie a štandardy potrebné na výkon funkcie právneho zástupcu alebo obhajcu. Ďalej odporúča vytvorenie zákonného rámca na akreditáciu existujúcich poskytovateľov vzdelávania a odbornej prípravy odborníkov pracujúcich v oblasti práva, ako aj na umožnenie akreditácie nových poskytovateľov odborného vzdelávania právnych zástupcov a obhajcov⁵¹. Úrad teraz spolupracuje s ministerstvom spravodlivosti na vykonávaní týchto odporúčaní. Úrad takisto realizuje výskumný projekt o potenciálnych prekážkach existujúcich pri začatí výkonu povolania právneho zástupcu alebo advokáta, ktorý by mal byť vydaný do konca roku 2021. V roku 2020 prevzal úrad reguláciu reklamy odborníkov pracujúcich v oblasti práva so zavedením nových predpisov⁵². Bude dôležité, aby úrad posúdil, či a ako prijaté opatrenia prispeli k obmedzeniu nákladov na právne úkony a k zlepšeniu prístupu k spravodlivosti.

⁴⁴ Prehľad výkonu spravodlivosti v občianskych veciach, správa, s. 322.

⁴⁵ Írsko, Justičný plán 2021, opatrenie č. 83.

⁴⁶ Správa o právnom štáte 2020, Kapitola o situácii v oblasti právneho štátu v Írsku, s. 5 – 6.

⁴⁷ Írsko, Justičný plán 2021, opatrenie č. 88.

⁴⁸ Príspevok Írskej advokátskej komory k Správe o právnom štáte 2021, s. 8.

⁴⁹ Porovnávací prehľad EÚ v oblasti justície za rok 2021, obrázok č. 27.

⁵⁰ Regulačný úrad pre právne služby (2020), Väčší ako súčet jeho častí? Úvaha o zjednotení profesií právnych poradcov a advokátov.

⁵¹ Regulačný úrad pre právne služby (2020), Stanovenie noriem: vzdelávanie a odborná príprava odborníkov pracujúcich v oblasti práva.

⁵² Regulačný úrad pre právne služby (2020), tlačová správa – Regulačný úrad pre právne služby preberá reguláciu reklamy odborníkov pracujúcich v oblasti práva.

Nadalej pokračujú práce⁵³ na odstránenie existujúcich nedostatkov v digitalizácii justičného systému. Súdna služba vydala dlhodobú stratégiu⁵⁴, ktorej cieľom je lepšia podpora prístupu k spravodlivosti. K prioritám programu modernizácie patrí eFiling, systém sledovania prípadov a zavedenie infraštruktúry na uľahčenie systému eCourts. Počas pandémie COVID-19 umožnil program virtuálnej súdnej siene viac ako 2 200 virtuálnych zasadnutí súdu od marca 2020. Súdny nadalej rozsiahle fungujú na diaľku vo všetkých jurisdikciách, na najvyššom súde, odvolacom súde aj na vrchnom súde a plánuje sa, že budú fungovať aj v budúcnosti. Napriek opatreniam z roku 2020, ktoré umožňujú zvýšené využívanie pojednávania na diaľku v občianskoprávných veciach a v odvolaniach v trestných veciach, dosahuje Írsko hodnotenie pod priemerom EÚ, pokiaľ ide o procesné pravidlá umožňujúce digitálne technológie na súdoch v občianskoprávných/obchodných, správnych a trestných konaniach⁵⁵. Írsko dosahuje hodnotenie pod priemerom aj v súvislosti s využívaním digitálnych technológií súdmi a prokuratúrou⁵⁶, nástrojov elektronickej komunikácie na súdoch⁵⁷, digitálnych riešení na vedenie a sledovanie súdnych konaní v trestných konaniach⁵⁸ a online prístupu širokej verejnosti k zverejneným rozsudkom⁵⁹. Ďalšia digitalizácia írskoho justičného systému je preto potrebná na odstránenie existujúcich nedostatkov a takisto na umožnenie zberu údajov o dĺžke konania podľa metodiky Komisie Rady Európy pre hodnotenie efektívnosti justície (CEPEJ)⁶⁰.

Vláda oznámila preskúmanie fungovania špeciálnych trestných súdov. OSN⁶¹ a občianska spoločnosť⁶² dlhodobo žiadajú, aby sa zvažilo zrušenie špeciálneho trestného súdu, ktorý bol vytvorený v roku 1972 s cieľom riešiť prípady terorizmu a organizovanej trestnej činnosti, alebo posilniť postup súdu na zabezpečenie rešpektovania práva na spravodlivý proces. Vo februári 2021 vymenovala vláda skupinu na preskúmanie trestných činov proti štátnym aktom. Pôsobnosť skupiny na preskúmanie sa vzťahuje na fungovanie špeciálneho trestného súdu⁶³.

⁵³ Správa o právnom štáte 2020, Kapitola o situácii v oblasti právneho štátu v Írsku, s. 6 – 7.

⁵⁴ Írská súdna služba (2020), Dlhodobá strategická vízia súdnej služby do roku 2030: podpora prístupu k spravodlivosti v modernom, digitálnom Írsku.

⁵⁵ Porovnávací prehľad EÚ v oblasti justície za rok 2021, obrázok č. 40.

⁵⁶ Porovnávací prehľad EÚ v oblasti justície za rok 2021, obrázok č. 41.

⁵⁷ Porovnávací prehľad EÚ v oblasti justície za rok 2021, obrázok č. 42.

⁵⁸ Porovnávací prehľad EÚ v oblasti justície za rok 2021, obrázok č. 5.

⁵⁹ Porovnávací prehľad EÚ v oblasti justície za rok 2021, obrázok č. 6.

⁶⁰ Údaje CEPEJ sú podkladom pre Porovnávací prehľad EÚ v oblasti justície.

⁶¹ Výbor OSN pre ľudské práva (2014), Záverečné pripomienky k štvrtej pravidelnej správe o Írsku.

⁶² Írská rada pre občianske slobody (2020), *V demokracii neudržateľné: Írská rada pre občianske slobody obnovuje žiadosť o zrušenie špeciálneho trestného súdu.*

⁶³ Príspevok Írska k Správe o právnom štáte 2021, s. 17.

Efektívnosť

Problémy súvisiace s dĺžkou konania sa zhoršili⁶⁴. Priemerná dĺžka konania na vrchnom súde bola 785 dní v roku 2019, čo je približne o 35 dní viac ako v roku 2018. Predĺžila sa najmä dĺžka konaní v obchodných veciach, a to približne o 220 dní od roku 2018 do roku 2019. Na druhej strane dĺžka konaní na obvodných a okresných súdoch sa v roku 2019 skrátila v porovnaní s rokom 2018 po náraste v predchádzajúcom roku. Dĺžka konania na odvolacom súde sa predĺžila o približne 110 dní medzi rokmi 2019 (1 220 dní) a 2018 (1 101 dní). Od roku 2018 do roku 2019 sa dĺžka trestného konania predĺžila približne o 120 dní na obvodnom súde a približne o 100 dní na ústrednom trestnom súde⁶⁵. Prehľad výkonu spravodlivosti v občianskych veciach obsahuje odporúčania na skrátenie omeškania a doby konania⁶⁶. Návrh zákona o trestnom konaní, ktorým sa stanovujú predbežné pojednávania a ktorý by mohol v prípade určitých trestných činov zabezpečiť rýchlejší a efektívnejší súdny proces, bol podpísaný 24. mája 2021⁶⁷.

Vláda plánuje navrhnuť systém náhrady škody v prípadoch nadmernej dĺžky súdneho konania do konca roku 2021. Tento systém sa požaduje v rozsudku Európskeho súdu pre ľudské práva, na vykonanie ktorého vo zvýšenej miere dohliada Výbor ministrov Rady Európy⁶⁸.

II. PROTIKORUPČNÝ RÁMEC

V Írsku je za vyšetrowanie korupcie zodpovedná *An Garda Síochána*, národná policajná a bezpečnostná služba. Protikorupčná jednotka v rámci Kancelárie polície pre hospodárske trestné činy, ktorá je výhradne zodpovedná za vyšetrowanie podplácania zahraničných verejných činiteľov a za vyšetrowanie podplácania a korupcie domácich verejných činiteľov na národnej úrovni. Protikorupčná jednotka pôsobí ako centrum excelencie pre vyšetrowanie úplatkárstva a korupcie, ich predchádzaniu a narušeniu. Polícia vykonáva vyšetrowania trestných činov v rámci boja proti korupcii. V novembri 2020 začala činnosť nová jednotka zameraná na vyšetrowanie korupcie v rámci policajného zboru. Nedávno bol vyvinutý nový systém riadenia vyšetrowania (Investigation Management System, IMS), ktorý v súčasnosti testuje národná policajná a bezpečnostná služba. Komisia pre štandardy vo verejnej funkcii (Standards in Public Office Commission, SIPO) je zodpovedná za presadzovanie volebných zákonov, zákonov o etike a zákona o regulácii lobizmu z roku 2015.

Odborníci aj výkonní riaditelia podnikov vnímajú úroveň korupcie vo verejnom sektore aj naďalej ako pomerne nízku. V Indexe vnímania korupcie organizácie Transparency International za rok 2020 získalo Írsko 72 bodov zo 100 a umiestnilo sa na 7. mieste v Európskej únii a na 20. mieste vo svete⁶⁹. Toto vnímanie bolo za posledných päť rokov⁷⁰ relatívne stabilné⁷¹.

⁶⁴ Správa o právnom štáte 2020, Kapitola o situácii v oblasti právneho štátu v Írsku, s. 7.

⁶⁵ Príspevok Írska k Správe o právnom štáte 2021, s. 16.

⁶⁶ Ministerstvo spravodlivosti (2020), Prehľad výkonu spravodlivosti v občianskych veciach, správa, s. 398 – 399.

⁶⁷ Návrh zákona o trestnom konaní z roku 2021.

⁶⁸ Správa o právnom štáte 2020, Kapitola o situácii v oblasti právneho štátu v Írsku, s. 8.

⁶⁹ Transparency International, Index vnímania korupcie za rok 2020 (2021), s. 2 a 3. Úroveň vnímanej korupcie sa kategorizuje takto: nízka úroveň (vnímanie korupcie vo verejnom sektore medzi odborníkmi a výkonnými riaditeľmi podnikov dosahuje viac ako 79 bodov); pomerne nízka (počet bodov 79 – 60), pomerne vysoká (počet bodov 59 – 50), vysoká (počet bodov menej ako 50).

Po komplexnom preskúmaní plánuje vláda revízie trestnoprávneho rámca s cieľom posilniť účinnosť boja proti korupcii. Zákon o trestnom súdnictve z roku 2018⁷² poskytuje jednotnú konsolidovanú legislatívu. Zákon o úplatkárstve a korupcii bol aktualizovaný a konsolidovaný zákonom z roku 2018 a neoznámenie trestných činov úplatkárstva a korupcie polícií je v súčasnosti trestným činom. Trestné činy korupcie majú podľa zákona extrateritoriálny dosah aj na zahraničnú korupciu, ak sa preukáže, že časť príslušného správania mimo štátu by bola v Írsku trestným činom⁷³. Ako bolo uvedené v minulom roku, vykonalo sa hĺbkové posúdenie účinnosti orgánov v boji proti hospodárskej trestnej činnosti a korupcii⁷⁴. V decembri 2020 bolo zverejnené tzv. „Hamiltonovo preskúmanie“⁷⁵. Po tomto posúdení určilo ministerstvo spravodlivosti priority, ktoré je možné realizovať v kratšom období, ako napríklad prijatie návrhu zákona o trestnom konaní, ktorý je súčasťou súčasného legislatívneho programu prijímania zákonov. Medzi ďalšie priority patrí posilnenie práva v oblasti etiky verejného sektora a zmena právnych predpisov s cieľom riešiť situácie možného porušenia bývalými poslancami parlamentu (komôr *Oireachtas*), ktorí mohli porušiť svoje povinnosti podľa zákonov o etike. Zahŕňajú aj zmenu právnych predpisov v oblasti trestného súdnictva s cieľom povoliť samostatné príkazy na domovú prehliadku, ktoré polícií umožnia požadovať heslá k elektronickým zariadeniam, ktoré sú vo vlastníctve alebo pod kontrolou osôb, na ktoré sa vzťahujú príkazy na zatknutie⁷⁶.

Írsko v súčasnosti prehodnocuje svoju národnú protikorupčnú štruktúru. Jedným z hlavných odporúčaní *Hamiltonovho preskúmania* je trvalé zriadenie medziodvetvovej poradnej rady, ktorá bude koordinovať a viesť holistický prístup k hospodárskym trestným činom a korupcii. Na riešenie chýbajúcej národnej stratégie boja proti hospodárskym trestným činom a korupcii a viacerých orgánov s protikorupčnými kompetenciami *Hamiltonovo preskúmanie* odporúča aj vypracovanie viacročnej stratégie a sprievodného akčného plánu⁷⁷.

Kompetencie a zodpovednosti za protikorupčné politiky, ako aj za odhaľovanie, vyšetrowanie a stíhanie korupcie sú spoločné medzi rôznymi špecializovanými orgánmi činnými v trestnom konaní. Kancelária polície pre hospodárske trestné činy (GNECB) a jej špecializovaná protikorupčná jednotka sú zodpovedné predovšetkým za vyšetrowanie trestných činov korupcie vrátane podplácania zahraničných verejných činiteľov. Napriek tomu, že polícií boli nedávno pridelené značné zdroje⁷⁸, nedošlo k primeranému navýšeniu zdrojov pre úrad

⁷⁰ Údaje Eurobarometra o vnímaní korupcie občanmi a podnikmi a o ich skúsenostiach s korupciou, ktoré boli nahlásené minulý rok, sa aktualizujú každý druhý rok. Najnovším súborom údajov je osobitný prieskum Eurobarometra 502 (2020) a rýchly prieskum Eurobarometra 482 (2019).

⁷¹ V roku 2015 dosiahlo Írsko 75 bodov, zatiaľ čo v roku 2020 dosiahlo 72 bodov. O výrazné zvýšenie/zníženie ide vtedy, keď dôjde k zmene o viac ako päť bodov; zlepšenie/zhoršenie (zmeny v rozmedzí 4 – 5 bodov); relatívne stabilná úroveň (zmeny v rozmedzí 1 – 3 body) za posledných päť rokov.

⁷² Zákon o trestnom súdnictve (trestných činoch korupcie) z roku 2018.

⁷³ Zákon o trestnom práve (extrateritoriálnej jurisdikcii) z roku 2019, oddiel 3.

⁷⁴ Správa o právnom štáte 2020, Kapitola o situácii v oblasti právneho štátu v Írsku, s. 10.

⁷⁵ Ministerstvo spravodlivosti (2020), Správa Skupiny na preskúmanie o štruktúrach a stratégiách na prevenciu, vyšetrowanie a trestanie hospodárskych trestných činov a korupcie.

⁷⁶ Úrad Taoiseach (2020), Vládny program: naša zdieľaná budúcnosť.

⁷⁷ Ministerstvo spravodlivosti (2021), Implementačný plán skupiny Hamiltonovho preskúmania. V apríli 2021 bol zverejnený implementačný plán na vykonávanie odporúčaní.

⁷⁸ *An Garda Síochána* vyčlenila na rok 2021 rozpočet vo výške 1 952 miliardy EUR. Táto úroveň financovania umožňuje priebežný nábor členov a zamestnancov polície Garda. V dôsledku toho je počet príslušníkov polície Garda teraz viac ako 14 600 členov a 3 000 zamestnancov polície Garda na celom svete. Rozpočet na rok 2021 počíta s náborom až 620 nových členov Garda a ďalších 500 zamestnancov polície Garda.

riaditeľa prokuratúry, aj keď zvýšené financovanie ostatných častí systému (polícia, súdy, sudcovia) má vplyv na jeho pracovné zaťaženie, pretože zvýšený počet policajných príslušníkov, odhalení a vyšetrovaní vytvára viac spisov o stíhaní pre úrad riaditeľa prokuratúry. V rámci polície začala fungovať aj nová protikorupčná jednotka, ktorá sa má zaoberať interným vyšetrovaním korupcie. Úrad riaditeľa prokuratúry sa zameriava výlučne na stíhanie trestných činov predložených vyšetrovacími orgánmi a nemá preventívnu funkciu. Úrad riaditeľa prokuratúry má Špeciálnu jednotku pre hospodárske trestné činy, s ktorou je protikorupčná jednotka v priamom spojení v súvislosti s príslušnými prípadmi korupcie. Polícia je členom iniciatívy Transparency International Írsko „Integrita v práci“ a snaží sa presadzovať podporujúce pracovné prostredie pre nahlasovanie obáv z pochybenia. Protikorupčná jednotka GNECB prevádzkuje bezplatnú dôvernú linku pre nahlásenie úplatkárstva a korupcie.

Obmedzené zdroje sú naďalej problémom pre protikorupčnú jednotku v rámci Kancelárie polície pre hospodárske trestné činy (GNECB). GNECB má v súčasnosti 74 vyšetrovateľov (z ktorých je 12 dočasne premiestnených), 18 civilných zamestnancov a traja sú forenzní účtovníci. Protikorupčnú jednotku v rámci GNECB v súčasnosti tvoria len tri osoby, jeden detektív seržant a dvaja detektívi vyšetrovatelia. Nedávno bolo ukončené výberové konanie na detektívov do GNECB a protikorupčná jednotka prijme jedného ďalšieho zamestnanca. Protikorupčná jednotka používa pri vykonávaní veľkých operácií zdroje v rámci GNECB a má úzke pracovné vzťahy s inými národnými jednotkami⁷⁹. V *Hamiltonovom preskúmaní* sa poukázalo na nedostatok zdrojov protikorupčnej jednotky a odporučilo sa zabezpečiť, aby sa kancelárii GNECB a Úradu riaditeľa prokuratúry poskytli dodatočné zdroje. Odporúčanie týkajúce sa dodatočných zdrojov zahŕňalo ďalších prokurátorov spolu s prideleným odborníkom na digitálnu forenznú analýzu a prideleným forezným účtovníkom⁸⁰. Podľa údajov GNECB jednotka v súčasnosti vyšetroje deväť prípadov korupcie, z ktorých tri vyšetrovania sa týkajú podplácania zahraničných verejných činiteľov.

Analýza elektronických dôkazov v prípadoch korupcie predstavuje určité výzvy. Nedávno bol vyvinutý systém riadenia vyšetrovania (IMS), ktorý sa v súčasnosti testuje. Tento systém štandardizuje všetky vyšetrovania a zaznamená všetky úkony, čím sa nahradia v súčasnosti používané papierové systémy. Podľa úradov je ďalším problémom zber elektronických dôkazov vrátane údajov z mobilných telefónov, počítačových údajov, cloudových údajov a údajov zo sociálnych sietí⁸¹. Protikorupčná jednotka v súčasnosti nemá prístup k nástroju, ktorý umožňuje účinné a efektívne skúmanie týchto údajov. V dôsledku toho si skúmanie elektronických údajov vyžaduje značné množstvo vyšetrovacích zdrojov a vedie k značnému zdržaniu vyšetrovaní.

Sú zavedené opatrenia na predchádzanie korupcii a na podporu integrity, stále však pretrvávajú problémy s presadzovaním pravidiel. Všeobecné pravidlá a postupy týkajúce sa majetkového priznania sú stanovené v zákonoch o etike⁸². Záujmy, ktoré sa majú zverejniť, a dôkazy o dodržaní predpisov musia Komisii pre štandardy vo verejnej funkcii (SIPO) predložiť všetci poslanci oboch komôr parlamentu, generálny prokurátor a úradníci vymenovaní do vyšších funkcií vo verejných orgánoch. SIPO naďalej dohliada na

⁷⁹ Napríklad Kancelária pre majetok pochádzajúci z trestnej činnosti, Kancelária polície pre kybernetické trestné činy, Kancelária polície pre vyšetrovanie trestných činov a Kancelária polície pre drogovú a organizovanú trestnú činnosť. Detektívi napojení na protikorupčnú jednotku sú členmi An Garda Síochána.

⁸⁰ Ministerstvo spravodlivosti (2020), Správa Skupiny na preskúmanie o štruktúrach a stratégiách na prevenciu, vyšetrovanie a trestanie hospodárskych trestných činov a korupcie.

⁸¹ Písomný príspevok prijatý Kanceláriou polície pre hospodárske trestné činy v súvislosti s návštevou Írska.

⁸² Zákon o etike vo verejnej funkcii z roku 1995 a zákon o štandardoch vo verejnej funkcii z roku 2001 sa uvádzajú spoločne ako zákony o etike. Za tieto zákony je zodpovedný minister pre verejné výdavky a reformy.

vykonávanie právnych predpisov, ale boli hlásené problémy,⁸³ keďže zverejňované záujmy nezahŕňajú záväzky (hypotéky, pôžičky atď.) a zverejňovanie informácií sa týka len poslancov parlamentu. SIPO nemá žiadnu právomoc vyšetrovať kroky funkcionára alebo zamestnanca verejnej správy, ak sú opatrenia prijaté po odchode z funkcie.

Niektoré nedostatky pretrvávajú v súvislosti so schopnosťou presadzovať pravidlá o lobizme a jave otáčavých dverí. Zákomom o regulácii lobizmu z roku 2015 sa vytvorila požiadavka na registráciu lobistov. Druhé štatutárne preskúmanie zákona o regulácii lobizmu z roku 2015 bolo uverejnené vo februári 2020⁸⁴. Na register, ktorý je webovým systémom⁸⁵, dohliada SIPO. V súčasnosti je v registri zaregistrovaných viac ako 2 100 organizácií a jednotlivcov. SIPO má zo zákona určité právomoci na presadzovanie práva vrátane možnosti vykonávať vyšetrovania, ak sa domnieva, že sa osoba mohla dopustiť porušenia právnych predpisov. Okrem toho má právomoc predložiť a sťahovať určité trestné činy vrátane prípadov, keď sa osoba vykonávajúca lobizmus nezaregistrovala⁸⁶. Zákon taktiež ustanovuje obdobie jedného roka po skončení zamestnania, počas ktorého nemôžu konkrétni verejní činitelia vykonávať určité lobistické činnosti. Okrem zákona sú v kódexe správania pre funkcionárov a v kódexe štandardov a správania pre verejnú službu odkazy na obmedzenia po skončení zamestnania. SIPO pracuje v rámci obmedzených zdrojov (o ktoré sa delí s úradom ombudsmana), a preto nemôže aktívne sledovať dodržiavanie kódexov správania. Pokiaľ ide o jav otáčavých dverí, obmedzenia po skončení zamestnania sú zahrnuté v zákone o regulácii lobizmu z roku 2015, v kódexe správania pre funkcionárov a v kódexe štandardov a správania pre verejnú službu. SIPO však nemá potrebné právomoci na monitorovanie nezrovnalostí.

Stále nie sú zavedené harmonizované pravidlá o konflikte záujmov. Vláda v súčasnosti vykonáva revíziu etických právnych predpisov po tom, čo s rozpustením posledného parlamentu zanikol návrh zákona o štandardoch pre verejný sektor z roku 2015⁸⁷, ktorým by sa rozšíril existujúci rámec na identifikáciu, odhaľovanie a riadenie konfliktov záujmov a minimalizáciu rizík korupcie⁸⁸. Opatrenia na predchádzanie korupcii a podporu integrity boli určené ako priority v programe vlády na rok 2020. Skupina štátov proti korupcii (GRECO) v tejto súvislosti poznamenala, že zavedenie jednotného a konsolidovaného právneho rámca pre etické správanie poslancov parlamentu a zlepšenia režimu majetkového priznania boli ovplyvnené zaniknutím návrhu zákona z roku 2015⁸⁹.

Pokiaľ ide o opatrenia na riešenie a zmiernenie pandémie COVID-19, verejné obstarávanie sa javí ako vysokoriziková oblasť z hľadiska úplatkárstva a korupcie. V súčasnosti sa štyri z prebiehajúcich vyšetrovaní protikorupčnej jednotky týkajú obstarávaní a v troch ďalších prípadoch bola poskytnutá pomoc. GNECB uskutočnila aj „Týždeň informovania o podvodoch“, počas ktorého sa uskutočňovali pravidelné mediálne príspevky o predchádzaní podvodom. Témou tejto kampane bol podvod pri obstarávaní počas pandémie COVID-19.

⁸³ Informácie získané v súvislosti s návštevou Írska.

⁸⁴ Preskúmanie obsahuje niekoľko ďalších odporúčaných opatrení na zváženie zo strany Komisie pre štandardy, z ktorých väčšina sa týka prijatých žiadostí o lepšiu zrozumiteľnosť, usmernenie a vzdelávanie. Ministerstvo verejných výdavkov a reforiem (2020), Druhé štatutárne preskúmanie zákona o regulácii lobizmu z roku 2015. Tretie štatutárne preskúmanie zákona z roku 2015 sa má začať do 1. septembra 2022.

⁸⁵ Pozri www.lobbying.ie.

⁸⁶ Ministerstvo verejných výdavkov a reforiem (2020), Druhé štatutárne preskúmanie zákona o regulácii lobizmu z roku 2015.

⁸⁷ Návrh zákona o štandardoch pre verejný sektor z roku 2015.

⁸⁸ Správa o právnom štáte 2020, Kapitola o situácii v oblasti právneho štátu v Írsku, s. 10.

⁸⁹ GRECO, štvrté kolo hodnotenia – druhá predbežná správa o plnení odporúčaní, s. 9.

III. PLURALITA A SLOBODA MÉDIÍ

V Írsku je sloboda prejavu chránená ústavou, podľa ktorej musí štát zaručiť ochranu základných práv vrátane slobody prejavu a slobody tlače⁹⁰. Očakáva sa, že v roku 2021 bude dokončená veľká legislatívna reforma zákona o médiách v kontexte transpozície revidovanej smernice o audiovizuálnych mediálnych službách⁹¹.

Právny rámec pre nezávislý orgán na reguláciu médií sa reviduje. Nový regulačný rámec, ktorý má byť stanovený v pripravovanom návrhu zákona o bezpečnosti online a mediálnej regulácii⁹², predpokladá rozpustenie Írskej rady pre vysielanie (BAI) a postúpenie všetkých jej funkcií novej Komisii pre médiá. Komisii pre médiá sa udelia aj nové právomoci v oblasti dodržiavania predpisov a ukladania sankcií vrátane právomoci žiadať o uloženie administratívnych finančných sankcií, pokiaľ ide o dohľad nad novým rámcom pre online služby. Mediálna komisia bude zahŕňať maximálne šesť komisárov vymenovaných na základe výberového konania, ktoré organizuje služba pre vymenúvanie do verejných funkcií. V súčasnosti tvorí Írsku radu pre vysielanie deväť členov, z ktorých päť vymenúva vláda na základe nominácie ministra pre cestovný ruch, kultúru, umenie, Gaeltacht, šport a médiá⁹³. Novú komisiu bude riadiť výkonný predseda s riadiacou úlohou. Vo všeobecnej schéme návrhu zákona sa navrhuje zachovať financovanie regulačných činností novej komisie pre médiá prostredníctvom zavedenia odvetvových poplatkov, podobne ako v súčasnej schéme financovania Írskej rady pre vysielanie⁹⁴. Vo všeobecnej schéme sa potvrdzuje, že komisia má byť pri výkone svojich funkcií nezávislá. Prijatie nového právneho rámca sa očakáva do konca roku 2021. Podľa posúdenia Monitorovania plurality médií v roku 2021 (MPM), podobne ako v roku 2020, p⁹⁵ je nezávislosť a účinnosť írskoho orgánu na reguláciu médií vystavená veľmi nízkemu riziku, pričom sa zdôraznilo, že existujúce právne záruky účinne znižujú priestor na potenciálne vonkajšie zasahovanie.

Írsko má v sektore spravodajských médií dobre zavedený systém samoregulačných orgánov. Rámec je založený na činnostiach Tlačovej rady Írska⁹⁶ a ombudsmana pre tlačové médiá a zahŕňa noviny (printové a online), časopisy a výlučne online spravodajské publikácie, ktoré sú členmi tlačovej rady. Podľa výročnej správy za rok 2020 bolo v minulom roku Tlačovej rade Írska predložených 346 sťažností, z ktorých 25 analyzoval ombudsman

⁹⁰ Írska ústava, článok 40.

⁹¹ Smernica 2010/13/EÚ o koordinácii niektorých ustanovení upravených zákonom, iným právnym predpisom alebo správnym opatrením v členských štátoch týkajúcich sa poskytovania audiovizuálnych mediálnych služieb (smernica o audiovizuálnych mediálnych službách) z hľadiska meniacej sa reality trhu. Írsko sa umiestnilo na 12. mieste vo svetovom rebríčku slobody tlače za rok 2021 (na 7. mieste spomedzi členských štátov EÚ), o jedno miesto vyššie ako v roku 2020, keď bolo na 13. mieste. Reportéri bez hraníc, Írsko.

⁹² Cieľom návrhu zákona o bezpečnosti online a regulácii médií je transponovať revidovanú smernicu o audiovizuálnych mediálnych službách do írskoho právneho rámca.

⁹³ Na súčasný personál a funkcie Írskej rady pre vysielanie bude dohliadať komisár pre vysielanie.

⁹⁴ S cieľom podporiť sektor spravodajských médií počas pandémie COVID 19 minister pre komunikáciu, oblasť klímy a životné prostredie požiadal Írsku radu pre vysielanie, aby zvážila odpustenie poplatkov nezávislým rozhlasovým staniciam počas prvých šiestich mesiacov roku 2020. Podľa výročnej správy za rok 2019 Írska rada pre vysielanie prijala túto žiadosť, pričom sledovala niekoľko stratégií riadenia peňažného toku a rozpočtových stratégií.

⁹⁵ Monitorovanie plurality médií 2021, správa o Írsku, s. 10.

⁹⁶ Správa o právnom štáte 2020, Kapitola o situácii v oblasti právneho štátu v Írsku, s. 12.

pre tlačové médiá⁹⁷. To predstavuje nárast v porovnaní s 252 sťažnosťami predloženými v roku 2019⁹⁸. Ombudsman pre tlačové médiá v roku 2021 už preskúmal desať prípadov⁹⁹.

Na zabezpečenie poskytovania otvorených a pluralitných vysielacích služieb v Írsku boli zavedené rôzne opatrenia¹⁰⁰. Dňa 11. novembra 2020 bola spustená databáza¹⁰¹ na vyhľadávanie informácií o mediálnych spoločnostiach vo vlastníctve Írska. Každých šesť mesiacov bude pravidelne aktualizovaná. Podľa zákona o hospodárskej súťaži a ochrane spotrebiteľa z roku 2014 môže minister pre cestovný ruch, kultúru, umenie, Gaeltacht, šport a médiá posudzovať účinky vlastníckych transakcií (fúzií) v mediálnom sektore na pluralitu médií v Írsku¹⁰². Okrem toho je Írska rada pre vysielanie povinná každé tri roky vykonať preskúmanie vlastníctva mediálnych spoločností v Írsku, pričom sa zameria najmä na zmeny vlastníctva a ich dôsledky na pluralitu médií. Prvé dve preskúmania boli vykonané v roku 2015 a v roku 2018. V rámci prípravy na nadchádzajúce preskúmanie naplánované na rok 2021¹⁰³ zorganizovala Írska rada pre vysielanie verejnú konzultáciu pre zainteresované strany, ktorá trvala do 30. apríla 2021. Tieto opatrenia transparentnosti¹⁰⁴ sú dôležité pri zohľadnení vysokej úrovne koncentrácie v írskom mediálnom sektore, a to najmä na miestnej úrovni¹⁰⁵. V správe MPM 2021 sa odkazuje na nedostatok údajov, ktoré by umožnili posúdiť koncentráciu spravodajských médií¹⁰⁶.

Vláda prijala niektoré opatrenia na zmiernenie vplyvu pandémie COVID-19. Ako uviedli Reportéri bez hraníc, mnohé regionálne tituly sa v roku 2020 ocitli na pokraji finančného kolapsu¹⁰⁷. V dôsledku pandémie COVID-19 pozastavilo svoju činnosť aj niekoľko voľne dostupných tlačенých novín a iba zväčšenie priestoru pre štátnu reklamu v súvislosti s opatreniami zameranými na riešenie pandémie COVID-19 zabránilo niektorým rozhlasovým staniciam v ukončení svojej činnosti¹⁰⁸. Štátna schéma pandemických dávok v nezamestnanosti bola otvorená pre všetkých zamestnancov vrátane novinárov, čo pomohlo

⁹⁷ Výročná správa tlačovej rady za rok 2020.

⁹⁸ Tamže.

⁹⁹ Tlačová rada Írska, rozhodnutia ombudsmana pre tlačové médiá.

¹⁰⁰ Ako je stanovené v oddiele 25 zákona o vysielaní z roku 2009. Očakáva sa, že táto zásada bude potvrdená v pripravovanom návrhu zákona o bezpečnosti online a regulácii médií – hlava 10.

¹⁰¹ Databázu navrhli a spravujú zamestnanci Školy komunikácie na Dublinkej mestskej univerzite (Dublin City University, DCU). Projekt je iniciatívou Írskej rady pre vysielanie v kontexte jej zákonnej požiadavky vykonávať výskum týkajúci sa plurality médií v Írsku. Databáza je k dispozícii na adrese: mediaownership.ie.

¹⁰² V období 2018 – 2020 boli schválené všetky navrhované fúzie médií. Pozri: gov.ie - www.gov.ie - [Media Mergers](http://www.gov.ie) (www.gov.ie).

Podľa zákona o hospodárskej súťaži a ochrane spotrebiteľa z roku 2014 by takáto správa mala opisovať vlastníctvo a kontrolné mechanizmy pre podniky, ktoré vykonávajú mediálnu činnosť v Írsku, opisovať zmeny vo vlastníctve a kontrolných mechanizmoch týchto podnikov za predchádzajúce 3 roky a analyzovať dosahy týchto zmien na pluralitu médií v Írsku.

¹⁰⁴ Ako sa uvádza v štúdiu o vykonávaní nových ustanovení revidovanej smernice o audiovizuálnych mediálnych službách v Írsku, o rozhodnutiach o fúzii médií a o všetkých ostatných rozhodnutiach o vlastníctve médií verejne informujú príslušné orgány, či už ide o ministerstvo komunikácií (Írsku radu pre vysielanie) alebo o Komisiu pre hospodársku súťaž, a informuje sa o nich v národných a regionálnych médiách.

¹⁰⁵ Podľa Reportérov bez hraníc – Írsko „*Nezávislé správy a médiá (INM) kontrolovali väčšinu trhu denníkov a nedeľníkov, pričom vo vysielaní naďalej dominovala pološtátna spoločnosť RTE, ktorá sama čelí narastajúcemu finančnému zaťaženiu, ktoré ohrozuje jej pretrvávajúcu stabilitu.*“

¹⁰⁶ Ako problém sa javí nedostatok údajov o príjmoch a koncentracii poslucháčov a divákov v prípade všetkých mediálnych trhov. Pozri Monitorovanie plurality médií, správa o Írsku, s. 11.

¹⁰⁷ Reportéri bez hraníc – Írsko „*Nezávislé správy a médiá (INM) kontrolovali väčšinu trhu denníkov a nedeľníkov, pričom vo vysielaní naďalej dominovala pološtátna spoločnosť RTE, ktorá sama čelí narastajúcemu finančnému zaťaženiu, ktoré ohrozuje jej pretrvávajúcu stabilitu.*“

¹⁰⁸ Monitorovanie plurality médií 2021, správa o Írsku, s. 8.

zmierniť hospodársky vplyv pandémie COVID-19 na novinárov. Určitú finančnú podporu mohli využiť aj osoby v slobodnom povolani ako samostatne zárobkovo činné osoby¹⁰⁹.

Vláda uvažuje o budúcnosti mediálneho sektora. Írska vláda sa rozhodla začať diskusiu o možných dlhodobých opatreniach na podporu mediálneho sektora a v októbri 2020 vytvorila nezávislú Komisiu pre budúcnosť médií¹¹⁰. Úvahy komisie sa zamerali najmä na výzvy, s ktorými sa stretávajú všetky mediálne subjekty v súvislosti so zmenou zdrojov príjmov, správaním sa publika a s novými technickými modelmi sledovania médií. V období od 12. decembra 2020 do 8. januára 2021 zorganizovala komisia verejnú konzultáciu, ktorá viedla k vyše 800 písomným podaniam od skupín zainteresovaných strán a širokej verejnosti. Komisia v súčasnosti vedie sériu tematických dialógov s cieľom vypracovať do leta 2021 správu a odporúčania.

Prebiehajú diskusie o zmene rámca na ochranu novinárov. Po oznámení plánov na revíziu zákona o ohováraní z roku 2009¹¹¹ írsku vláda dokončuje zákonné preskúmanie. Nová schéma ohovárania by mohla byť predstavená do konca roku 2021. Ako zdôraznili zainteresované strany¹¹², súčasný režim umožňuje uložiť za ohováranie neúmerne vysokú sumu náhrady škody, čo môže mať negatívny vplyv na slobodu novinárov. Posledná konzultácia o revízii írskoho zákona o ohováraní sa uskutočnila ku koncu roka 2016 a nevedla k žiadnym legislatívnym zmenám. Platforma Rady Európy na podporu ochrany žurnalistiky a bezpečnosti novinárov zaznamenala v roku 2020 jedno upozornenie týkajúce sa Írska. Išlo o prvé upozornenie týkajúce sa Írska od roku 2015¹¹³. Upozornenie sa týkalo žaloby podanej politickým aktivistom, ktorý bol uvedený v tlačovej správe novín Dublin Inquirer. Žaloba sa týkala údajnej nedbalosti v novinárskom správaní novín. V roku 2021 neboli zaregistrované žiadne upozornenia. Pokiaľ ide o digitálnu bezpečnosť novinárov, v správe MPM 2021 sa pripomínajú legislatívne riziká vyplývajúce zo zákona o uchovávaní údajov, najmä z nedostatku konkrétnych záruk na ochranu novinárskych zdrojov¹¹⁴. Hoci írsku vláda v roku 2020 oznámila svoj zámer zrevidovať zákon o komunikáciách, nepatrí medzi súčasné prioritné materiály¹¹⁵.

IV. INÉ INŠTITUCIONÁLNE OTÁZKY SÚVISIACE SO SYSTÉMOM BRZD A PROTIVÁH

Írsko má dvojkomorový parlamentný systém: parlament (komory *Oireachtas*) je zložený z Dolnej komory (*Dáil Éireann*) a Hornej komory (*Seanad Éireann*). Ministri vlády a poslanci parlamentu majú právo prísť s legislatívnou iniciatívou. Ústavné preskúmanie vykonáva vrchný súd s právom posunúť vec na odvolací súd a najvyšší súd. Írska komisia pre ľudské práva a rovnosť je írsku národná inštitúcia pre ľudské práva a rovnosť.

Na riešenie pandémie COVID-19 sa používa riadny legislatívny postup, ale nastali určité problémy týkajúce sa dohľadu parlamentu nad núdzovými opatreniami. Reakcia Írska na pandémiu COVID-19, ktorá sa naďalej opiera o riadny legislatívny postup¹¹⁶, sa do značnej miery realizovala prostredníctvom štatutárnych nástrojov podpísaných ministrom zdravotníctva,

¹⁰⁹ Európska federácia novinárov (2020), COVID-19: Akú finančnú podporu dostali médiá a novinári v Európe?

¹¹⁰ Komisiu tvorí 10 členov, ktorí sa vyberajú na základe ich odborných znalostí a skúseností v médiách.

¹¹¹ Správa o právnom štáte 2020, Kapitola o situácii v oblasti právneho štátu v Írsku, s. 13.

¹¹² Reportéri bez hraníc.

¹¹³ Írske úrady sa touto správou nezaoberali.

¹¹⁴ V správe Murray z roku 2017 sa režim uchovávaní údajov tohto zákona vyhodnotil ako nedostatočne zabezpečujúci zásadu ochrany novinárskych zdrojov.

¹¹⁵ Jesenný legislatívny program.

¹¹⁶ Správa o právnom štáte 2020, Kapitola o situácii v oblasti právneho štátu v Írsku, s. 14. Riadny legislatívny postup predpokladá zákonný dohľad, ktorý má írsky parlament k dispozícii.

delegovaných primárnou legislatívou¹¹⁷. Príslušné právomoci v týchto zákonoch majú podľa doložiek o ukončení platnosti zostať v platnosti do 9. novembra 2020, pokiaľ nebudú predĺžené. Návrhom predloženým v októbri 2020 sa tieto právomoci predĺžili do 9. júna 2021, voči čomu namietali viacerí poslanci a navrhli kratšie predĺženie. Krátky čas vyhradený na diskusiu o tomto návrhu vyvolal kritiku¹¹⁸. V správe Írskej komisie pre ľudské práva a rovnosť¹¹⁹ sa odporúča kratšie predĺženie pri stanovení maximálnej dĺžky akéhokoľvek predĺženia v právnych predpisov, a zároveň vyslovila ďalšie obavy¹²⁰. Tieto obavy zopakovali organizácie občianskej spoločnosti¹²¹. Vzhľadom na to, že sa v januári konali všeobecné voľby a oneskorilo sa vymenovanie vlády, v období od januára do októbra 2020 sa neuskutočnili žiadne riadne zasadnutia výboru, pričom od 6. mája 2020 do 30. septembra 2020 zasadal Osobitný výbor pre reakciu na pandémiu COVID-19. V júni 2021 sa ďalej rozšírili doložky o ukončení platnosti obsiahnuté v štyroch častiach primárnej legislatívy, ktoré boli zavedené v súvislosti s pandémiou COVID-19¹²². V dôsledku toho budú opatrenia naďalej platiť do 9. novembra 2021 a uznesením oboch komôr sa môžu predĺžiť o ďalšie tri mesiace.

Od začiatku pandémie charakterizujú legislatívny postup skrátené rozpravy v parlamente.

Často sa využívali procedurálne nástroje na skrátenie parlamentnej rozpravy a zabezpečenie rýchleho prerokovania parlamentom, najmä vo vzťahu k legislatíve súvisiacej s pandémiou COVID-19. Išlo napríklad o upustenie od požiadavky na preskúmanie textu návrhu zákona pred jeho uverejnením („predlegislatívne preskúmanie“)¹²³, používanie takzvaných zrýchlených návrhov na skrátenie času vyhradeného na diskusiu a návrhy na skorší podpis s cieľom zabezpečiť rýchle posúdenie návrhu zákona schváleného Parlamentom zo strany prezidenta. V roku 2020 boli zrýchlené návrhy pripravené v 30 z 32 prijatých návrhov zákonov¹²⁴ a 19 zrýchlených návrhov sa použilo na skrátenie rokovania o 17 rôznych návrhoch právnych predpisov. V roku 2020 sa v 18 prípadoch schválili návrhy na skorší podpis¹²⁵, čo umožnilo

¹¹⁷ Na začiatku pandémie v marci uzákonil írsky parlament zákon o opatreniach v oblasti zdravia (opatrenia pre ochranu a iné núdzové opatrenia vo verejnom záujme) z roku 2020. Doplnkové vykonávacie opatrenia boli schválené v zákone o trestnom súdnom systéme (právomoci v oblasti presadzovania práva) (COVID-19) z roku 2020 (september) a v zákone o opatreniach v oblasti zdravia (novela) z roku 2020 (október). Írsky parlament v marci schválil aj zákon o núdzových opatreniach vo verejnom záujme (COVID-19) z roku 2020, ktorým sa stanovili rozsiahle zákonné právomoci na riešenie krutých ekonomických a sociálnych dôsledkov pandémie, ako aj na zmenu postupov povoľovania zadržania podľa zákona o duševnom zdraví z roku 2001.

¹¹⁸ Írska komisia pre ľudské práva a rovnosť (2021), Núdzové právomoci Írska počas pandémie COVID-19, s. 27.

¹¹⁹ Tamže.

¹²⁰ V správe Írskej komisie pre ľudské práva a rovnosť sa kritizoval aj obmedzený rozsah parlamentného dohľadu nad sekundárnou legislatívou ministra zdravotníctva, pretože chýbajú konzultácie pred prijatím alebo kontrolou zo strany ktoréhokoľvek výboru komôr v kombinácii s obmedzenou kontrolou *ex-post*. Ďalšie obavy sa týkajú stierania hranice medzi právnymi požiadavkami a zdravotnými usmerneniami, spätného uplatňovania nariadení a nedostatku rýchleho uverejnenia nariadení.

¹²¹ Príspevok Írskej rady pre občianske slobody k Správe o právnom štáte 2021, s. 12.

¹²² Zákon o opatreniach v oblasti zdravia a o trestnom súdnom systéme (COVID-19) (novela) z roku 2021.

¹²³ Podľa článku 173 ods. 1 rokovacieho poriadku dolnej komory (*Dáil*) môže obchodný výbor, ktorý je zložený zo zástupcov vlády a všetkých opozičných strán, upustiť od požiadavky na predlegislatívne preskúmanie na základe žiadosti člena vlády.

¹²⁴ Z 32 zákonov bolo 15 návrhov zákonov zameraných na zavedenie rôznych ustanovení a opatrení na riešenie pandémie Covid-19.

¹²⁵ „Návrh na skorší podpis“ – v článku 25 ods. 2 bode 1 ústavy sa stanovuje, že keď návrh zákona prejde všetkými čítaniami v oboch komorách, zašle sa predsedovi vlády (*Taoiseach*), ktorý ho predloží prezidentovi. Prezident potom posúdi návrh zákona a mal by ho podpísať „najskôr v piaty deň a najneskôr v siedmy deň po jeho predložení“. Pododdiel 2 tohto článku ústavy umožňuje, že „na žiadosť vlády, s predchádzajúcim súhlasom hornej komory (*Seanad Éireann*), môže prezident podpísať“ návrh zákona skôr

prezidentovi posúdiť návrh zákona do piatich dní. Počas fázy vytvárania nových výborov od septembra 2020 sa po voľbách do oboch komôr dohodlo na upustení od požiadavky na predlegislatívne preskúmanie v súvislosti so 17 návrhmi zákonov, ktoré boli prijaté. V roku 2020 čítanie vo výbore prevzal výbor celej Dolnej komory pre 26 zákonov. Organizácie občianskej spoločnosti vyjadrili obavy v súvislosti s krátkym časom vyhradeným na konzultácie¹²⁶.

Akreditácia Írskej komisie pre ľudské práva a rovnosť bude preskúmaná v roku 2021. Írskej komisii pre ľudské práva a rovnosť udelila Globálna aliancia národných inštitúcií pre ľudské práva OSN v novembri 2015 štatút A¹²⁷. Vo februári 2021 zverejnila Írska komisia pre ľudské práva a rovnosť správu o núdzových právomociach Írska počas pandémie COVID-19¹²⁸. V správe sa dospelo k záveru, že doteraz zavedené hlavné opatrenia na kontrolu pandémie (hlavne obmedzenia pohybu a stretávania, povinnosť nosiť rúška) sú odôvodnené povinnosťou štátu chrániť verejné zdravie¹²⁹. V správe sa uvádza aj niekoľko záverov, napríklad odporúčanie, aby írská vláda vždy zachovávala jasný rozdiel medzi opatreniami, ktoré sú zo zákona povinné, a odporúčania v oblasti verejného zdravia, alebo aby všetky opatrenia prijaté v rámci reakcie na pandémiu COVID-19 podliehali doložkám o ukončení platnosti.

Írsko má živú a rozmanitú občiansku spoločnosť, aj keď obmedzenie financovania naďalej vzbudzuje isté obavy¹³⁰. Okrem fondu stability COVID-19 vo výške 45 miliónov eur zriadeného vládou v roku 2020 na poskytovanie peňažnej pomoci pre komunitné a dobrovoľnícke organizácie, charitatívne organizácie a sociálne podniky, ktoré poskytujú kritické služby v prvej línii¹³¹, je na rok 2021 k dispozícii ďalších 10 miliónov eur. Organizácie občianskej spoločnosti naďalej vyslovujú obavy¹³² v súvislosti s vplyvom zákazov podľa volebného zákona na poskytovanie darov na „politické účely“ nad určitú sumu¹³³, a to aj osobami, ktoré nie sú občanmi Írska a majú bydlisko mimo Írska¹³⁴. Komisia pre štandardy vo verejnej funkcii, ktorá je zodpovedná za dohľad nad vykonávaním zákona,

ako v piaty deň. Dosiahne sa to prostredníctvom návrhu v hornej komore (predloženého po tom, čo horná komora dokončí posúdenie návrhu zákona) a horná komora bude požiadaná, aby so súhlasom vlády požiadala prezidenta o podpísanie návrhu zákona skôr ako v piaty deň.

¹²⁶ Príspevok ENNHRI k Správe o právnom štáte 2021, s. 217 a informácie získané v súvislosti s návštevou Írska.

¹²⁷ Správa o právnom štáte 2020, Kapitola o situácii v oblasti právneho štátu v Írsku, s. 15.

¹²⁸ Írska komisia pre ľudské práva a rovnosť (2021), Núdzové právomoci Írska počas pandémie Covid-19.

¹²⁹ Správa Írskej komisie pre ľudské práva a rovnosť neobsahuje opatrenie zavedené na jar 2021 írskou vládou týkajúce sa povinného systému hotelovej karantény pre cestujúcich prichádzajúcich do Írska z niekoľkých určených krajín. Systém bol predmetom kritiky; pozri napríklad ICCL 2021, ICCL vyzýva k ukončeniu povinnej karantény, ak sa nevyriešia problémy s právami, 19. apríla 2021.

¹³⁰ Správa o právnom štáte 2020, Kapitola o situácii v oblasti právneho štátu v Írsku, s. 15.

¹³¹ Fond sa zameriava na organizácie poskytujúce podporu a služby v týchto sektoroch: zdravotná a sociálna starostlivosť (vrátane závislosti, zdravotného postihnutia a duševného zdravia); služby pre deti a rodiny (vrátane poradenstva/terapií); domáce/sexuálne/rodovo motivované násilie; bývanie/bezdomovectvo; komunitné služby (napr. rozvoz jedla/priateľské služby/podpora v starobe/skupiny podpory zraniteľných osôb atď.); a sektor komunitného vzdelávania.

¹³² Správa o právnom štáte 2020, Kapitola o situácii v oblasti právneho štátu v Írsku, s. 15. Pozri aj príspevok osobitného spravodajcu OSN pre právo na slobodu pokojného zhromažďovania a združovania a osobitného spravodajcu OSN pre situáciu obhajcov ľudských práv z 10. decembra 2020.

¹³³ Podľa volebného zákona z roku 1997 môžu tretie strany prijímať dary od akéhokoľvek darcu v ktoromkoľvek kalendárnom roku až do výšky 2 500 EUR.

¹³⁴ Komisia SIPO vyložila príslušné právne predpisy tak, že sa týkajú aj istých činností, ktoré vykonávajú organizácie občianskej spoločnosti, ako napríklad aktivity na podporu týchto organizácií aj mimo volebných období.

vyzvala aj na komplexné preskúmanie volebného zákona¹³⁵. Nedávno bola uverejnená všeobecná schéma volebnej reformy, ktorej cieľom je vytvorenie nezávislej štatutárnej volebnej komisie. Zámerom vlády je, aby volebná komisia vykonala komplexné preskúmanie volebného zákona z roku 1997 vrátane riešenia obáv, ktoré vyslovili organizácie občianskej spoločnosti¹³⁶.

¹³⁵ SIPO (2020), Výročná správa za rok 2019, s. 27 – 28.

¹³⁶ Všeobecná schéma návrhu zákona o volebnej reforme 2020.

Príloha I: Zoznam zdrojov v abecednom poradí*

* Zoznam príspevkov prijatých v rámci konzultácií k Správe o právnom štáte 2021 sa nachádza na <https://ec.europa.eu/info/policies/justice-and-fundamental-rights/upholding-rule-law/rule-law/rule-law-mechanism/2021-rule-law-report-targeted-stakeholder-consultation>.

Európska komisia (2019), *Rýchly prieskum Eurobarometra 482: postoj podnikov ku korupcii v EÚ*.

Európska komisia (2020), *Osobitný prieskum Eurobarometra 502: korupcia*.

Európska komisia (2020), *Správa o právnom štáte. Kapitola o Írsku*.

Európska komisia (2021), *Porovnávací prehľad EÚ v oblasti justície*.

Európsky súd pre ľudské práva, rozsudok z 22. decembra 2009, *Parlov-Tkalčić/Chorvátsko*, sťažnosť č. 24810/06.

GRECO (2020), *Štvrté kolo hodnotenia – hodnotiaca správa o predchádzaní korupcii v Írsku v súvislosti s poslancami parlamentu, sudcami a prokurátormi*. (<https://rm.coe.int/fourth-evaluation-round-corruption-prevention-in-respect-of-members-of/1680a06655>).

Írsku advokátska komora (2021), *Príspevok pre ministerstvo spravodlivosti k všeobecnej schéme návrhu zákona o Komisii pre vymenúvanie sudcov z roku 2020* (<https://www.lawlibrary.ie/media/lawlibrary/media/Secure/Submission-to-DOJ-with-Appendix.pdf>).

Írsku komisia pre ľudské práva a rovnosť (2021), *Núdzové právomoci Írska počas pandémie Covid-19* (<https://www.ihrec.ie/documents/irelands-emergency-powers-during-the-covid-19-pandemic/>).

Írsku komisia pre ľudské práva a rovnosť (2021), *Príspevok pre ministra spravodlivosti k všeobecnej schéme Komisie pre vymenúvanie sudcov* (<https://www.ihrec.ie/documents/submission-to-the-minister-for-justice-on-the-general-scheme-of-the-judicial-appointments-commission-bill-2020/>).

Írsku rada pre občianske slobody (2020), *V demokracii neudržateľné: Írsku rada pre občianske slobody obnovuje žiadosť o zrušenie špeciálneho trestného súdu* ([Untenable in a democracy: ICCL renews call for abolition of Special Criminal Court - Irish Council for Civil Liberties](https://www.iccl.ie/news/iccl-calls-for-end-to-mandatory-quarantine-if-rights-issues-not-addressed/)).

Írsku rada pre občianske slobody (2021), *Írsku rada pre občianske práva vyzýva k ukončeniu povinnej karantény, ak sa nevyriešia problémy s právami*, 19. apríla 2021 (<https://www.iccl.ie/news/iccl-calls-for-end-to-mandatory-quarantine-if-rights-issues-not-addressed/>).

Írsku rada pre občianske slobody (2021), *Príspevok Írskej rady pre občianske slobody k Správe o právnom štáte 2021*.

Írsku rada pre vysielanie (2019), *Príspevok pre ministerstvo pre komunikácie, oblasť klímy a životné prostredie, Verejné konzultácie o regulácii škodlivého obsahu na online platformách a vykonávaní revidovanej smernice o audiovizuálnych mediálnych službách* (<https://www.bai.ie/en/bai-publishes-submission-on-regulation-of-harmful-online-content-implementation-of-new-audiovisual-media-services-directive/>).

Írsku súdna služba (2020), *Podpora prístupu k spravodlivosti v modernom, digitálnom Írsku. Dlhodobá strategická vízia – 2030* (<https://iwla.ie/wp-content/uploads/2020/11/Long-Term-Strategic-Vision.pdf>).

Írsku vláda (2021), *Príspevok Írska k Správe o právnom štáte 2020*.

Komisia pre štandardy vo verejnej funkcii (2020), *Výročná správa 2019* (<https://www.sipo.ie/reports-and-publications/annual-reports/>).

Ministerstvo pre verejné výdavky a reformy (2020), *Druhé štatutárne preskúvanie zákona o regulácii lobizmu z roku 2015* (<https://www.gov.ie/en/publication/7ef279-second-statutory-review-of-the-regulation-of-lobbying-act-2015/>).

Ministerstvo spravodlivosti (2020a), *Návrh všeobecnej schémy návrhu zákona o Komisii pre vymenúvanie sudcov z roku 2020*

(http://www.justice.ie/en/JELR/Pages/General_Scheme_of_the_Judicial_Appointments_Commission_Bill_2020).

Ministerstvo spravodlivosti (2020b), *Správa skupiny na preskúmanie o výkone spravodlivosti v občianskych veciach – správa. Predseda: ctihodnosť Peter Kelly, bývalý predseda vrchného súdu* (http://www.justice.ie/en/JELR/Pages/Review_of_the_Administration_of_Civil_Justice_-_Review_Group_Report).

Ministerstvo spravodlivosti (2021a), *Justičný plán 2021* (http://www.justice.ie/en/JELR/Department_of_Justice_Action_Plan_2021.pdf/Files/Department_of_Justice_Action_Plan_2021.pdf).

Ministerstvo spravodlivosti (2021b), *Implementačný plán skupiny Hamiltonovho preskúmania* (<https://www.gov.ie/en/publication/d03ff-hamilton-review-group-implementation-plan/>).

Ministerstvo spravodlivosti(2020c), *Správa skupiny na preskúmanie o štruktúrach a stratégiách na prevenciu, vyšetrovanie a trestanie hospodárskych trestných činov a korupcie* (<https://www.gov.ie/en/publication/be30e-review-group-report-on-structures-and-strategies-to-prevent-investigate-and-penalise-economic-crime-and-corruption/>).

Osobitný spravodajca OSN pre právo na slobodu pokojného zhromažďovania a združovania a osobitný spravodajca OSN pre situáciu obhajcov ľudských práv (2020), *Poverenia osobitného spravodajcu OSN pre právo na slobodu pokojného zhromažďovania a združovania a osobitného spravodajcu OSN pre situáciu obhajcov ľudských práv* [[DownloadPublicCommunicationFile \(ohchr.org\)](#)].

Rada Európy: Benátska komisia (2010), *Správa o nezávislosti systému súdnictva, časť I: Nezávislosť sudcov prijatá Benátskou komisiou na jej 82. plenárnom zasadnutí*, CDL-AD(2010)004-e.

Rada Európy: Benátska komisia (2020), *Malta, Stanovisko k navrhovaným legislatívnym zmenám*, CDL-AD(2020)006.

Rada Európy: Výbor ministrov (2010), *Odporúčanie Výboru ministrov CM/Rec(2010)12 členským štátom o sudcoch: nezávislosť, efektívnosť a zodpovednosť* (<https://www.coe.int/en/web/cdcj/judicial-independence-and-impartiality>).

Rada Írskej advokátskej komory (2021), *Príspevok pre ministerstvo spravodlivosti k všeobecnej schéme návrhu zákona o Komisii pre vymenúvanie sudcov z roku 2020* (<https://www.lawlibrary.ie/News/reports-and-submissions.aspx>).

Rada Írskej advokátskej komory (2021), *Príspevok Rady Írskej advokátskej komory k Správe o právnom štáte 2021*.

Regulačný úrad pre právne služby (2020), *Regulačný úrad pre právne služby preberá reguláciu reklamy odborníkov pracujúcich v oblasti práva* ([LSRA takes over regulation of advertising by legal practitioners – Legal Services Regulatory Authority](#)).

Regulačný úrad pre právne služby (2020), *Stanovenie noriem: vzdelávanie a odborná príprava odborníkov pracujúcich v oblasti práva* (<https://www.lsr.ie/lsra-publishes-reports-on-legal-practitioners-education-and-training-and-unification/>).

Regulačný úrad pre právne služby (2020), *Väčší ako súčet jeho častí? Úvaha o zjednotení profesie právnych poradcov a advokátov* (<https://www.lsr.ie/lsra-publishes-reports-on-legal-practitioners-education-and-training-and-unification/>).

Reportéri bez hraníc – Írsko (<https://rsf.org/en/ireland>).

Rozsudok Súdneho dvora Európskej únie z 19. novembra 2019, *A. K. a i./Sąd Najwyższy, CP/Sąd Najwyższy a DO/Sąd Najwyższy*, spojené veci C-585/18, C-624/18 a C-625/18, ECLI:EU:C:2019:982.

Rozsudok Súdneho dvora Európskej únie z 20. apríla 2021, *Repubblica/Il-Prim Ministru*, C-896/19, ECLI:EU:C:2021:311.

Smernica 2010/13/EÚ o koordinácii niektorých ustanovení upravených zákonom, iným právnym predpisom alebo správnym opatrením v členských štátoch týkajúcich sa poskytovania audiovizuálnych mediálnych služieb (smernica o audiovizuálnych mediálnych službách) z hľadiska meniacej sa reality trhu.

Súdna rada (2021), *Usmernenia pre prípady osobnej ujmy* (<https://judicialcouncil.ie/assets/uploads/documents/Personal%20Injuries%20Guidelines.pdf>).

Tlačová rada Írska (2020), *Výročná správa Tlačovej rady Írska a ombudsmana pre tlačové médiá za rok 2019* (<http://www.presscouncil.ie/about-us/recent-decisions-and-news/annual-report-2019-of-the-press-council-of-ireland-and-office-of-the-press-ombudsman->).

Tlačová rada Írska (2021), *Príspevok Tlačovej rady Írska a ombudsmana pre tlačové médiá Komisii pre budúcnosť médií* (<https://www.presscouncil.ie/office-of-the-press-ombudsman-164/publications-and-press-releases/press-releases-1048/submission-by-press-council-of-ireland-and-press-ombudsman-to-the-future-of-media-commission>).

Transparency International (2021), *Index vnímania korupcie 2020*.

Úrad Taoiseach (2020), Úrad Taoiseach (2021). *Program vlády: naša zdieľaná budúcnosť* (<https://www.gov.ie/en/publication/7e05d-programme-for-government-our-shared-future/>).

Výbor OSN pre ľudské práva (2014), *Záverečné pripomienky k štvrtej pravidelnej správe o Írsku* (<http://docstore.ohchr.org/SelfServices/FilesHandler.ashx?enc=6OkG1d%2FPPRiCAqhKb7yhsieXFSudRZs%2FX1ZaMqUUOS9yIqPEMRvxx26PpQFtwrk%2BhtvbJ1frkLE%2BCPVCm6lW%2BYjfrz7jxiC9GMVvGkvu2UluUfSqikQb9KMVoAoKkgSG>).

Združenie právnych zástupcov (2021), *Príspevok pre spoločný parlamentný výbor pre spravodlivosť k všeobecnej schéme návrhu zákona o Komisii pre vymenúvanie sudcov z roku 2020* (<https://www.lawsociety.ie/globalassets/documents/submissions/2021-judicial-appointments-commission-bill.pdf>).

Príloha II: Návšteva Írska

Útvary Komisie absolvovali v marci 2021 virtuálne stretnutia s týmito subjektmi:

- Írska advokátska komora
- Írska rada pre vysielanie
- Súdna služba
- Ministerstvo spravodlivosti
- Kancelária polície pre hospodárske trestné činy
- Komisia ombudsmana pre políciu Garda Síochána (GSOC)
- Hamiltonova komisia
- Služba komôr Oireachtas (služba parlamentu)
- Írska rada pre občianske slobody
- Írska komisia pre ľudské práva a rovnosť
- Írske združenie malých a stredných podnikov
- Združenie právnych zástupcov Írska
- Regulačný úrad pre právne služby
- Národná únia novinárov
- Úrad riaditeľa pre presadzovanie firemného práva
- Úrad riaditeľa prokuratúry
- Tlačová rada
- Zástupcovia súdnictva
- Komisia pre štandardy vo verejnej funkcii (SIPO)
- Transparency International

* Komisia sa na viacerých horizontálnych stretnutiach stretla aj s týmito organizáciami:

- Amnesty International
- Centrum pre reprodukčné práva
- CIVICUS
- Únia občianskych slobôd pre Európu
- Civil Society Europe
- Konferencia európskych cirkví
- EuroCommerce
- European Center for Not-for-Profit Law
- Európske centrum pre slobodu tlače a médií
- Európske občianske fórum
- Európska federácia novinárov
- European Partnership for Democracy
- Európske fórum mládeže
- Front Line Defenders
- Human Rights House Foundation
- Human Rights Watch
- ILGA-Europe
- Medzinárodná komisia právnikov
- Medzinárodná federácia pre ľudské práva
- International Planned Parenthood Federation European Network (IPPF EN)
- Medzinárodný tlačový inštitút
- Netherlands Helsinki Committee
- Open Society European Policy Institute

- Philanthropy Advocacy
- Protection International
- Reportéri bez hraníc
- Transparency International EU